

**АМІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра обліку і оподаткування

На правах рукопису

ІЛЬЧУК АНДРІЙ РОМАНОВИЧ

**ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗ ГРОШОВИХ
ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

ШМАТКОВСЬКА ТЕТЯНА

ОЛЕКСАНДРІВНА,

кандидат економічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № 6
засідання кафедри обліку і оподаткування
від 04.12.2024 р.

Завідувач кафедри
_____ проф. Садовська І.Б.

ЛУЦЬК – 2024

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування
Другий (магістерський) рівень
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і
оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

«27» вересня 2023 року

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЕКТ)

ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ

Ільчуку Андрію Романовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Облік грошових коштів та аналіз грошових потоків підприємства у сучасних умовах господарювання

Керівник проекту (роботи) Шматковська Тетяна Олександрівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 04.12.2024 р.

3. Мета та завдання випускної кваліфікаційної роботи (проекту) Метою даної роботи є розробка та систематизація науково-теоретичних підходів та практичного інструментарію щодо обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків підприємства у сучасних умовах господарювання. Завдання роботи полягають у визначенні основних теоретико-методичних засад та прикладних аспектів обліку і аналізу грошових потоків, а також розробці практичних рекомендацій щодо пошуку шляхів раціоналізації грошових потоків та покращення обліково-аналітичного забезпечення грошових коштів на підприємстві у сучасних умовах господарювання.

4. Дата видачі завдання 27.09.2023 р.

АНОТАЦІЯ

Ільчук А.Р. Облік грошових коштів та аналіз грошових потоків підприємства у сучасних умовах господарювання.

У випускній кваліфікаційній роботі проведено дослідження обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків базового підприємства в сучасних умовах ведення господарської діяльності.

В роботі досліджено теоретико-методичні засади обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків, економічну сутність та нормативно-правове забезпечення обліку і аналізу грошових потоків підприємства.

Систематизовано категоріально-понятійний апарат щодо формування обліково-аналітичного забезпечення грошових коштів та грошових потоків підприємства.

Проведено аналіз галузі та надано економіко – організаційну характеристику діяльності базового підприємства. Охарактеризовано організацію облікового та контрольного процесів щодо операцій із грошовими коштами підприємства. Представлено результати аналітичного дослідження руху та використання грошових потоків на базовому підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Досліджено організацію обліково-аналітичного забезпечення грошових коштів, а також проведено аналізування її результативності на матеріалах базового підприємства.

Запропоновано рекомендації щодо удосконалення обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків, зокрема в частині покращення аналітичного забезпечення управління грошовими потоками та організації обліку грошових коштів на підприємстві. Надано пропозиції щодо впровадження сучасних інформаційних технологій для раціоналізації процесу внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві.

Прикладне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що розроблені в кваліфікаційній роботі рекомендації та пропозиції спрямовані

на вдосконалення теоретико-методичних та прикладних засад обліку і контролю запасів, можуть бути впроваджені в господарську діяльність підприємства.

Ключові слова: грошові кошти, аналіз грошових потоків, сучасні інформаційні технології обліку, обліково-аналітичне забезпечення, внутрішній контроль грошових коштів.

SUMMARY

Ilchuk A.R. Cash accounting and analysis of cash flows of the enterprise in modern business conditions.

In the graduation thesis, a study of cash accounting and analysis of cash flows of the base enterprise in modern conditions of economic activity was carried out.

The paper examines the theoretical and methodological principles of cash accounting and cash flow analysis, the economic essence and legal support of enterprise cash flow accounting and analysis.

The categorical and conceptual apparatus for the formation of accounting and analytical provision of funds and cash flows of the enterprise has been systematized.

An analysis of the industry was carried out and the economic and organizational characteristics of the base enterprise were provided. The organization of accounting and control processes regarding transactions with the company's funds is characterized. The results of an analytical study of the movement and use of cash flows at the base enterprise in modern business conditions are presented.

The organization of the accounting and analytical provision of funds was studied, as well as the analysis of its effectiveness was carried out based on the materials of the base enterprise.

Recommendations for improving the accounting of cash and the application of cash flows are offered, in particular in terms of improving the analytical support of cash flow management and the organization of cash accounting at the enterprise. Propositions regarding the introduction of modern information technologies for the

rationalization of the process of internal control of funds at the enterprise have been provided.

The applied value of the obtained research results is that the recommendations and suggestions developed in the qualification work aimed at improving the theoretical and methodological and applied principles of inventory accounting and control can be implemented in the economic activity of the enterprise.

Key words: cash, cash flow analysis, modern accounting information technologies, accounting and analytical support, internal control of cash.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ.....	11
1.1. Економічний зміст, класифікація та сутність грошових коштів та грошових потоків.....	11
1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку і аналізу грошових коштів підприємства.....	16
1.3. Зарубіжний досвід організації обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків підприємства.....	20
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Аналіз галузі та економіко – організаційна характеристика підприємства.....	25
2.2. Організація обліку грошових коштів на підприємстві.....	30
2.3. Аналіз обсягу і структури грошових потоків підприємства.....	34
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	39
3.1. Рекомендації щодо покращення аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства.....	39
3.2. Шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на підприємстві.....	45
3.3. Використання сучасних інформаційних технологій для раціоналізації процесу внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві.....	49
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективне управління грошовими коштами є ключовим фактором для стабільної фінансової діяльності підприємства. В умовах швидких змін в економічному середовищі, валютних коливань, інфляції та інших зовнішніх факторів, підприємствам необхідно мати чітке уявлення про свої фінансові кошти та потоки для забезпечення своєчасної ліквідності, платоспроможності та здатності виконувати фінансові зобов'язання. Це дозволяє суб'єктам господарювання не лише мінімізувати ризики, але й приймати зважені рішення для оптимізації фінансових ресурсів та підвищення ефективності власного господарювання.

Значущість інформації про рух грошових коштів обумовлюється необхідністю надання користувачам для прийняття управлінських рішень повної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Також необхідним є підвищення ефективності управління грошовими коштами для забезпечення фінансової стійкості підприємства в умовах економічної нестабільності та цифровізації. Тому правильне визначення обсягу грошової маси, контроль за формуванням грошових коштів є актуальним питанням обліково-аналітичної системи підприємства.

Необхідність проведення аналізу грошових потоків зумовлено обмеженістю грошових ресурсів на підприємствах, нестійким фінансовим станом багатьох підприємств, ризиком втрати платоспроможності, підвищення рівня ефективності управління грошовими потоками.

Концептуальні основи сутності, виникнення та руху грошових потоків достатньо широко розглядаються в працях зарубіжних та вітчизняних вчених: Ю. Бріггема, Л. Гапенскі, Д. Ван Хорна, А. Кінга, В. Бочарова, І. Бланка, В. Ковальова, Л. Лігоненко, А. Поддєрьогіна, О. Терещенка, О. Шеремета та інших. Проте, хоча й досить багато напрацювань із зазначеної тематики ще не сформовано єдиної теоретичної бази, яка б охоплювала увесь комплекс питань

управління грошовими потоками підприємства. Крім того не визначено єдиного однозначного підходу при визначенні та тлумаченні категорії грошові потоки.

Дослідженню питань обліку грошових коштів і грошових потоків у ринкових умовах присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних економістів, зокрема, М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, С. Ф. Голова, Г. Г. Кірейцева, М. В. Кужельного, Є.В. Мниха, М.С. Пушкаря, В. В. Сопка та інших. Однак як в теорії, так і на практиці існує низка проблем в обліку грошових коштів, які зумовлені новими формами їх використання, необхідністю посилення контролю за їх наявністю та врегулювання даних про формування грошових потоків у поточному обліку і фінансовій звітності.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є систематизація та поглиблення теоретичних і практичних знань щодо організації обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків підприємства. Реалізація мети випускної кваліфікаційної роботи зумовила об'єктивну необхідність окреслення і розв'язання комплексу наступних **завдань**:

- дослідити сутність грошових коштів та грошових потоків підприємства, показати їх взаємозв'язок;
- ознайомитися із системою показників, що характеризують рух грошових потоків;
- визначити мету, завдання та значення управління грошовими потоками на підприємстві;
- розглянути нормативно-законодавчого регулювання обліку грошових коштів;
- дослідити порядок відображення в бухгалтерському обліку підприємства операцій з грошовими коштами та їх документальне оформлення;
- проаналізувати склад, структуру та динаміку грошових потоків від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності на базовому підприємстві;
- оцінити ліквідність та ефективність грошових потоків на базовому підприємстві;
- розробити пропозиції щодо поліпшення фінансового стану підприємства за результатами покращення управління його грошовими потоками.

Предметом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є теоретичні, організаційні та практичні засади обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків підприємства, а **об'єктом дослідження** є господарська діяльність базового підприємства в частині обліку його грошових коштів та аналізу грошових потоків.

Матеріал дослідження. Для забезпечення процесу вивчення предмету дослідження в роботі застосовувалися відповідні методи та прийоми економічного аналізу, а також загальнонаукові методи, а саме: діалектичний, монографічний, системного підходу, а також методи індукції і дедукції, аналізу та синтезу, а також прийоми зведення і групування, порівняння тощо.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік витрат, офіційні статистичні матеріали, методичні матеріали, дані мережі Інтернет. Фактологічною основою проведеного дослідження є наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених з проблематики бухгалтерського обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження, що подані у даній випускній кваліфікаційній роботі, полягає у розробці рекомендацій щодо організації обліку грошових коштів та покращення аналітичного забезпечення управління грошовими потоками на підприємстві.

В результаті виконання випускної кваліфікаційної роботи нами отримано наступні елементи наукової новизни:

набули подальшого розвитку:

- пропозиції щодо формування концептуального підходу до аналітичного забезпечення управління грошовими потоками, що включає оптимізацію функціональної схеми обліково-аналітичної роботи, що в підсумку буде надавати можливість підвищити гнучкість і адаптивність підприємства до ринкових змін, що є досить актуальним в умовах нестабільності сучасного ринку;

- пропозиції щодо формування та налагодження підходу до аналітичного забезпечення управління грошовими потоками, який включає інтеграцію

облікових даних з аналітичною системою та підвищує рівень точності й швидкості аналізу, що дозволяє більш оперативно реагувати на ринкові зміни та нестабільність впливу непередбачуваних екстерналій та зовнішнього ринкового середовища;

- пропозиції щодо реалізації повної автоматизації облікового процесу грошових коштів на підприємстві на основі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що сприятиме підвищенню точності даних, оперативності обробки облікової інформації та зростанню продуктивності праці бухгалтерів; а також цей підхід відображає сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку, які базуються на широкому використанні автоматизованих робочих місць бухгалтера та спрямовані на підвищення якості та оперативності обліково-аналітичної інформації завдяки автоматизованому збору та обробці даних, що дозволяє приймати більш оперативні управлінські рішення;

- пропозиції щодо розробки підходу, який базується на використанні сучасних ERP-систем, що забезпечують централізований контроль фінансових потоків підприємства у реальному часі, що дозволяє підвищити точність обліку, знизити ризики помилок та оптимізувати управління грошовими потоками та фінансовими ресурсами господарюючого суб'єкта.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що обґрунтовані у випускній кваліфікаційній роботі методичні положення та практичні рекомендації були враховані у процесі вдосконалення обліково-контрольної системи базового підприємства, при внесенні змін і доповнень до чинної облікової практики та облікової політики на сучасному етапі ведення його господарської діяльності (Довідка про впровадження від 26.11.2024).

Апробація результатів та публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідались та отримали позитивне схвалення на VII Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців, здобувачів освіти «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (21 листопада 2024 р., м. Луцьк).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

1.1. Економічний зміст, класифікація та сутність грошових коштів та грошових потоків

В сучасній економічній системі економічний зміст грошових коштів та грошових потоків підприємства розкривається через їхню специфічну роль у забезпеченні безперервності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. При цьому грошові кошти являють собою сукупність фінансових активів, які знаходяться у розпорядженні підприємства та використовуються для забезпечення поточних потреб, підтримки операційної діяльності та інвестування в реалізацію довгострокових проєктів розвитку суб'єкта господарювання. Вони включають в себе готівку, кошти на банківських рахунках, а також інші ліквідні активи, які можуть бути достатньо швидко перетворені на гроші без суттєвих втрат вартості.

Фактично грошові потоки підприємства відображають собою рух грошових коштів, який відбувається в процесі фінансово-господарської діяльності. При цьому у науковій літературі грошові потоки достатньо часто розглядають як одну з ключових складових фінансової звітності, яка забезпечує інформаційну основу для прийняття управлінських рішень. Тому економічний зміст грошових потоків полягає у забезпеченні підприємства ресурсами, необхідними для підтримання необхідного рівня його ліквідності та формування інвестиційних ресурсів. Необхідно зазначити, що з функціональної точки зору грошові потоки поділяються на операційні, інвестиційні та фінансові, що дає змогу сутнісно оцінити ефективність господарської діяльності підприємства.

Операційні грошові потоки відображають собою рух коштів, пов'язаний із операційною діяльністю підприємства, включаючи надходження від продажу

товарів і послуг, оплати рахунків постачальників та виплату заробітної плати. Усі ці потоки є основним джерелом грошових коштів для забезпечення поточних фінансових потреб суб'єкта господарювання. При цьому економічний зміст операційних грошових потоків полягає у відображенні здатності підприємства генерувати внутрішні ресурси для подальшого його безперервного функціонування.

Інвестиційні грошові потоки відображають собою витрати та надходження, які пов'язані з необхідністю здійснення капітальних інвестицій для придбання основних засобів, технологій тощо. Економічний зміст цих потоків полягає у забезпеченні довгострокового розвитку підприємства шляхом екстенсивного розширення його виробничих потужностей або якісного підвищення конкурентоспроможності.

Фінансові грошові потоки являють собою відносини підприємства з інвесторами та кредиторами, включаючи отримання кредитів, виплату дивідендів, викуп акцій, інші операції з цінними паперами тощо. Їх економічний зміст полягає в забезпеченні найбільш оптимальної структури капіталу та забезпеченні ефективного доступу до зовнішніх джерел фінансування для реалізації визначених стратегічних цілей суб'єкта господарювання.

Таким чином можна стверджувати, що в даний час грошові кошти та грошові потоки є ключовими елементами фінансових ресурсів, які забезпечують безперервність виробничого процесу, інвестиційну активність та функціональну стійкість підприємства в умовах динамічних змін економічного середовища. При цьому загальний економічний зміст грошових коштів полягає у їх здатності забезпечувати ліквідність і платоспроможність суб'єкта господарювання, що забезпечує прибутковість підприємства.

Якщо вести мову про сутність поняття «грошові потоки», то необхідно зазначити, що наразі не існує уніфікованого підходу до їх трактування. Це обумовлено сутнісною багатогранністю та їхнім значенням у фінансовій діяльності підприємства. Зокрема, економісти, обліковці та фінансові аналітики

на практиці використовують різні концепції для оцінки грошових потоків, що в основному залежить від цілей їх використання. Крім того, різні стандарти обліку та звітності (МСФЗ, GAAP) мають свої вимоги щодо класифікації грошових потоків, що має суттєвий вплив на їхню інтерпретацію. Тому розглянемо сучасні підходи до трактування поняття «грошові потоки» різними науковцями та дослідниками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Аналіз сучасних наукових підходів до розуміння економічної категорії
«грошові потоки»

Автори	Сутність грошових потоків
Бутинець Ф. Ф.	«Грошовий потік – це найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства» [2].
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л.	«Грошовий потік – це надходження (додатний грошовий потік) і витрачання (від'ємний грошовий потік) коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства» [3].
Кірейцев Г. Г.	«Грошовий потік – це один із ключових моментів оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю» [5].
Колісник О. П.	«Грошовий потік – це рух коштів, який відбувається на підприємстві безперервно внаслідок його господарської діяльності, а грошовий потік – це рух коштів, надходження та витрачання, у процесі проведення господарської діяльності за певний проміжок часу» [7].
Краменко В. І.	«Грошовий потік – це сукупність надходжень і вибуття коштів за певний період часу, формованих у процесі господарської діяльності» [8].
Краменко Г. О.	«Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, генерованих господарською діяльністю підприємства» [9].
Маркіна І. А.	«Грошовий потік – це сукупність розподілених за часом надходжень і виплат грошових коштів, які утворюються в процесі господарської діяльності і пов'язані із забезпеченням його платоспроможності» [11].
Мних Є. В., Барабаш Н. С.	«Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і виплат коштів, які генеруються його господарською діяльністю» [12].
Нікбахт Е., Гроппеллі А.	«Грошовий потік – це міра ліквідності підприємства, що складається з чистого доходу і безготівкових витрат» [13].
Павловська О. В., Притуляк Н. М.	«Грошовий потік – це надходження й витрати грошових коштів у процесі здійснення господарської діяльності підприємства» [14].
Старостенко Г. Г., Мірко Н. В.	«Грошовий потік – це надходження і витрати грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства» [15].
Стащук О. В.	«Грошовий потік – це сукупність розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, які впливають на рух активів та капіталу підприємства і характеризуються відносними розміром, напрямком і часом» [16].

Таким чином, бачимо, що на практиці існує суттєва різниця між розумінням сутності грошових потоків різними вченими. Разом з тим, з числа

проаналізованих визначень можна виділити і ряд спільних елементів, що характеризують грошові потоки як специфічну економічну категорію. Тому на основі опрацювання зазначених трактувань можемо запропонувати власне бачення та розуміння даного поняття. Грошові потоки – це загальний обсяг регулярних надходжень і витрат грошових коштів, які є рознесеними у часі за окремими господарськими операціями і які виникають в процесі господарської діяльності підприємства та чинять безпосередній вплив на його ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість.

Функціональна цінність запропонованого нами визначення полягає в тому, що воно підкреслює зв'язок між регулярними надходженнями і витратами грошових коштів та якістю фінансового стану підприємства. При цьому акцентується увага на тому факті, що на практиці грошові потоки не лише відображають окремі фінансові операції, але й можуть безпосередньо впливати на ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість суб'єкта господарювання, що є критичним для ефективного управління ресурсами. Водночас, запропонований часовий розподіл грошових потоків дозволяє краще аналізувати їх динаміку та планувати витрати підприємства.

Таким чином, оскільки грошові потоки відображають собою часову зміну грошових коштів, які є у розпорядженні підприємства, то виникає об'єктивна необхідність аналізу їх складу та структури. Це обумовлюється тим, що дослідження складу грошових коштів дозволяє визначити частку готівкових і безготівкових активів, що перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання, а також оцінити їхній розподіл між операційними, інвестиційними та фінансовими потребами. Відповідно, такий аналіз допомагає зрозуміти, які джерела доходів є найбільш надійними, як підприємство фінансує свої зобов'язання та чи забезпечує наявний грошовий потік достатні резерви для покриття непередбачених витрат.

З іншого боку структурний аналіз грошових коштів дозволяє виявити сезонні чи циклічні коливання, які можуть впливати на платоспроможність і вимагають прийняття оперативних фінансових рішень. Тому такий аналіз

виступає основою для розробки ефективної стратегії управління ліквідністю, що дозволяє суб'єкту господарювання оптимально розподіляти свої фінансові ресурси і водночас формувати додаткові джерела доходу шляхом ефективного інвестування тимчасово вільних коштів. Отже, склад та структура грошових коштів набувають особливого значення в процесі аналізу господарської діяльності суб'єкта господарювання (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Склад та структура грошових коштів підприємства

Примітка: побудовано на основі джерел [6; 7]

Таким чином, приходимо до висновку щодо ключової ролі грошових коштів як основи фінансової діяльності сучасного підприємства. При цьому грошові потоки виступають у якості специфічного механізму підтримки його ліквідності та платоспроможності. Поділ грошових потоків на операційні, інвестиційні та фінансові відображає загальну динаміку ресурсів підприємства і визначає ефективність їх використання. Тому важливість класифікації грошових потоків полягає в можливості всебічного їх аналізу керівництвом

підприємства, що дозволяє ухвалювати більш обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення довгострокового розвитку суб'єкта господарювання.

1.2. Нормативно-правове забезпечення обліку і аналізу грошових коштів підприємства

Зауважимо, що нормативно-правову базу, яка регулює обліково-аналітичне забезпечення грошових потоків підприємства систематизовано нами у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Законодавчі акти, що регулюють нормативно-правове забезпечення формування грошових потоків підприємства

№ п/п	Назва нормативного документу	Основний зміст
11	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. №996-XIV	Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.
22	Цивільний кодекс України	Регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників
33	Господарський кодекс України	Встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності
44	Податковий кодекс України	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки

Примітка: узагальнено на основі джерела: [41]

Правове регулювання бухгалтерського обліку – це система законодавчих і нормативних актів, відповідно до яких підприємство здійснює фінансово-господарську діяльність і забезпечує ведення її бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності (рис. 1.5).

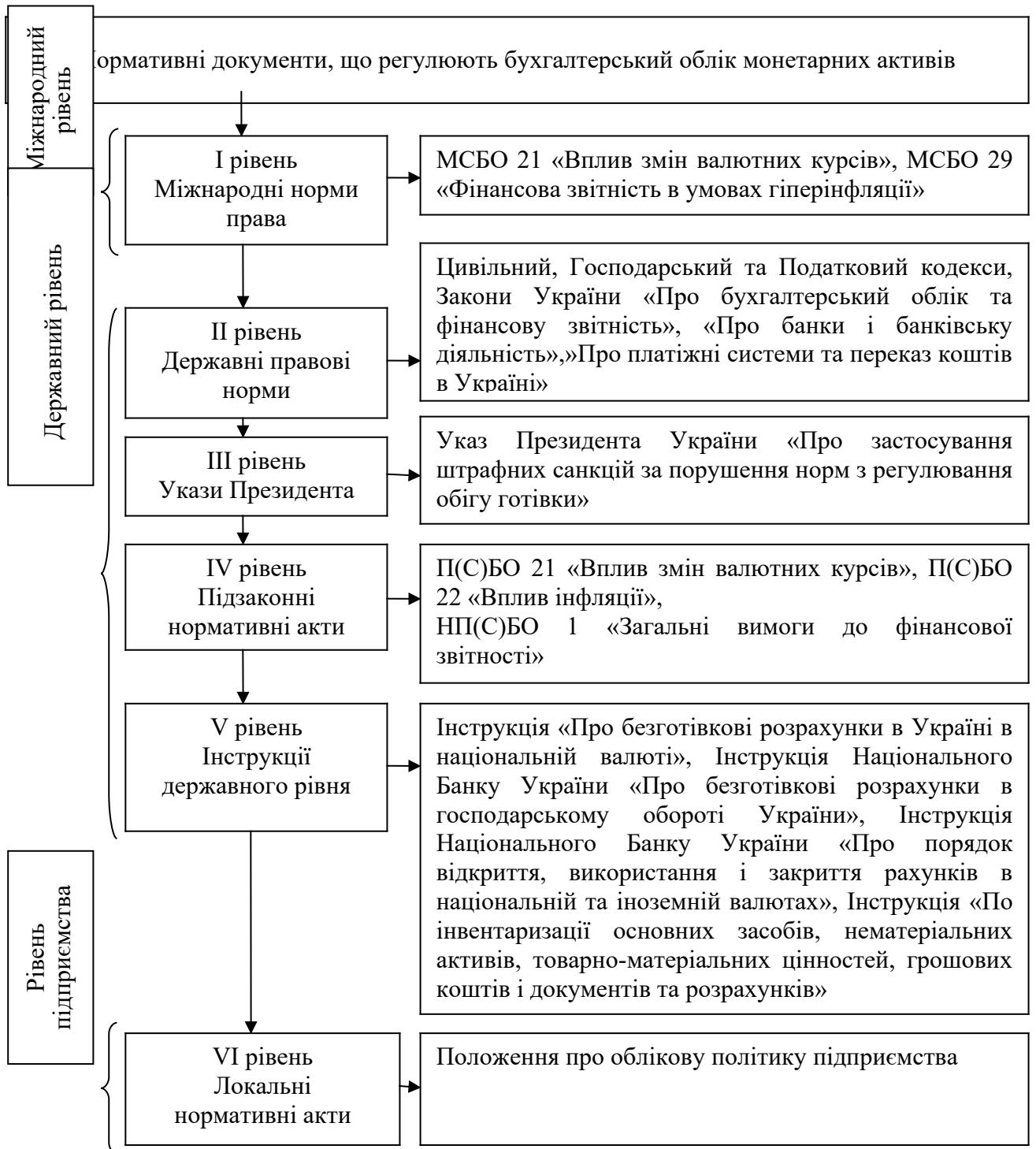

Рис. 1.5. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Примітка: узагальнено на основі джерел: [7; 12].

Ці нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість. Рівні нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів можна візуально представити як ієрархічну схему із шести.

Перший рівень нормативного регулювання - це міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, дія яких спрямована на регулювання операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами.

Другий – державний рівень, що складається з чотирьох підрівнів та представляє державні вихідні правові норми, які мають найвищу юридичну силу, а саме: Податковий кодекс України (ПКУ), Господарський кодекс України (ГКУ), Цивільний кодекс України (ЦКУ) та Закони України [42, 45-47].

Основними нормативними документами, що регламентують бухгалтерський облік операцій з безготівковими коштами, є Закон України «Про банки і банківську діяльність» та Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні». Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає основні вимоги щодо банківського обслуговування рахунків та встановлює обов'язки банків щодо ідентифікації клієнтів, які відкривають рахунки, та осіб, уповноважених діяти від імені зазначених клієнтів.

Важливо, що операції з коштами в іноземній валюті, які є однією з найважливіших складових монетарних активів, регламентуються вимогами П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [43, 34-39].

Нами наведено порівняльну характеристику положень П(С)БО 21 та МСБО 21 щодо забезпечення обліку монетарних активів підприємства (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Порівняльна характеристика П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» та МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» щодо обліку грошових коштів підприємства

№ №	Ознака	Україна П(С)БО 21	МСФЗ (IFRS)21
1	2	3	4
1.	Визначення сутності поняття "монетарні статті"	Монетарні статті - статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів	Монетарні статті - це утримувані одиниці валюти, а також активи та зобов'язання, що їх мають отримати або сплатити у фіксованій або визначеній кількості одиниць валюти
Продовження табл. 1.4			
2.	Основні характеристики монетарної статті	Право на отримання фіксованої суми грошей або їх еквівалентів	Право на отримання фіксованої або визначеної кількості одиниць валюти
3.	Склад монетарних статей	Гроші на розрахунковому рахунку в іноземній валюті, дебіторська заборгованість за відвантаженими нерезиденту товарами	Грошові кошти, довгострокова та поточна дебіторська заборгованість, позики надані, якщо їх погашення очікується в грошовій сумі
4.	Первісне визнання монетарної статті	Монетарні активи, які виражені в іноземній валюті, під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, доходів)	Операцію в іноземній валюті слід відобразити після первісного визнання у функціональній валюті, застосовуючи до суми в іноземній валюті курс "спот" між функціональною валютою та іноземною валютою на дату операції
5.	Оцінка монетарних статей на дату балансу	Монетарні статті в іноземній валюті відображаються з використанням валютного курсу на дату балансу	Монетарні статті в іноземній валюті слід переоцінювати, застосовуючи курс на кінець звітного періоду
6.	Визначення курсових	Курсові різниці за монетарними статтями визначаються на звітну	Курсова різниця виникає тоді, коли монетарні статті виникають

різниць за монетарними статтями	за дату та на дату заборгованості	погашення від операції в іноземній валюті, а зміна у валютному курсі відбувається в період між датою операції і датою розрахунку.
---------------------------------	-----------------------------------	---

Примітка: узагальнено на основі джерела: [65, 343-344].

До документів, які забезпечують регулювання господарських операцій з готівкою та їх еквівалентами на рівні підприємства, належать наказ про облікову політику підприємства, інші накази, положення та інструкції, що мають обов'язковий характер у межах одного окремого підприємства [65, 68-74]. Відповідно керівництво на підприємстві встановлює самостійно пріоритетність документів, їх зміст і статус, принципи побудови і взаємодії між собою, а також порядок підготовки і затвердження.

1.3. Зарубіжний досвід організації обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків підприємства

Досягнення ефективної організації обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків підприємства неможливе без належного вивчення досвіду розвинених країн. При цьому як показує практика, зарубіжні країни, особливо європейські, впровадили передові підходи до автоматизації облікових процесів та інтеграції аналітичних систем на основі використання Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Це забезпечує підприємствам вищий рівень оперативності і точності у відображенні грошових потоків, що, у свою чергу, сприяє прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень та загальному підвищенню їх конкурентоспроможності.

Таким чином, дослідження зарубіжного досвіду дає змогу українським підприємствам адаптувати найбільш ефективні методи ведення обліку і впровадити інформаційні системи для комплексного аналізу cash flow, що підвищує якість управління ліквідністю. Крім того, орієнтація на міжнародний досвід дає змогу суб'єктам господарювання посилити співпрацю з іноземними

інвесторами, для яких важлива прозорість і сумісність фінансової звітності відповідно до загальноприйнятих стандартів, що сприяє залученню інвестицій. З іншого боку, врахування досвіду європейських країн в даному аспекті є важливим у світлі майбутньої євроінтеграції України та необхідності адаптації вітчизняних стандартів обліку до європейських вимог.

Необхідно зазначити, що з функціональної точки зору обліково-аналітичне забезпечення cash flow і грошових потоків в основному відрізняється підходом щодо трактування та аналізу фінансових даних. При цьому у традиційній українській системі обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків основна увага приділяється класифікації надходжень і витрат за видами діяльності (операційною, інвестиційною, фінансовою), що допомагає належним чином оцінити ліквідність і платоспроможність підприємства відповідно до національних стандартів обліку.

В той же час, обліково-аналітичне забезпечення cash flow, як прийнято у міжнародній практиці (особливо за стандартами МСФЗ), перш за все, акцентує увагу на ефективності управління грошовими потоками. При цьому основна орієнтація іде не лише на поточну звітність суб'єкта господарювання, але й приділяється пильна увага аспектам прогнозування та оптимізації руху грошових коштів. Відповідно, підхід, що базується на cash flow, основним елементом виділяє аналіз чистого потоку коштів (або чистий cash flow), що дозволяє аналітикам оцінити операційну прибутковість підприємства та його здатність створювати вільний потік коштів для інвестування, покриття боргів і наступної виплати дивідендів.

Варто зазначити, що українська система обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків підприємства має кілька суттєвих відмінностей від європейської, зумовлених як різними підходами до бухгалтерського обліку, так і нормативно-правовим регулюванням. Так, в Україні система обліку більше орієнтована на національні стандарти бухгалтерського обліку (П(С)БО), які не завжди повністю узгоджуються з Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), які прийняті в більшості європейських країн. Наслідком

цього є наявність ряду відмінностей у класифікації та трактуванні грошових потоків. Крім того, в Україні досить часто спостерігається недостатня інтеграція облікових даних із системами стратегічного аналізу та планування. В той же час, європейські підприємства, навпаки, активно використовують інноваційні інструменти для автоматизації обліку й аналізу, що забезпечує точнішу й оперативнішу інформацію для прийняття управлінських рішень. Також можна відзначити, що у країнах ЄС приділяється більше уваги аналітиці cash flow у розрізі екологічної, соціальної й корпоративної відповідальності підприємств, що є не надто актуально для України.

Таким чином, можна виділити специфічні особливості підходів щодо обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків у різних країнах світу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Порівняльні особливості обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків підприємства у країнах ЄС

Країна	Специфіка обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків
Великобританія	Великобританія використовує МСФЗ, що забезпечує міжнародну узгодженість звітності. Британські компанії широко застосовують системи управлінського обліку, інтегровані з аналітикою cash flow, що дозволяє оптимізувати ліквідність і підтримувати стабільність на умовах прозорості фінансових даних, що сприяє залученню інвестицій та відповідає вимогам корпоративного управління.
Іспанія	Особливості в обліку грошових потоків спрямовані на підтримку середнього бізнесу. Підприємства приділяють значну увагу управлінню короткостроковою ліквідністю на основі прогнозування та аналізу cash flow. Важливою є роль банківських позик у структурі грошових потоків, що потребує контролю над витратами і доходами.
Італія	Обліково-аналітичне забезпечення орієнтоване на МСФЗ, але має національні особливості, що відображають потреби малого та середнього бізнесу. Застосовується гнучке управління ліквідністю, з врахуванням економічних коливань. Підприємства використовують консервативний підхід до оцінки cash flow та приділяють увагу стабільності в управлінні фінансовими ресурсами.
Німеччина	Німеччина зосереджує зусилля на прогнозуванні та плануванні грошових потоків, що важливо для підтримки ліквідності, особливо в промисловому секторі. Особлива увага приділяється управлінню фінансовими ризиками та зниженню залежності від короткострокового капіталу.
США	Велика увага приділяється стандартам GAAP, які деталізують вимоги до

	звітності про рух грошових коштів. Американські компанії активно використовують автоматизовані системи управління фінансами й аналітики cash flow. Значну роль відіграє глибокий аналіз операційних, інвестиційних і фінансових потоків, а також прогнози cash flow для оцінки ліквідності та управління ризиками.
Франція	Специфіка полягає в акценті на корпоративній соціальній відповідальності в аналізі грошових потоків, що відображається у фінансовій звітності. Французькі компанії активно інтегрують екологічні й соціальні аспекти у фінансовий облік, а також застосовують технології автоматизації для підвищення ефективності аналітики cash flow.

Примітка: систематизовано на основі джерел [17; 18; 20; 21]

Якщо вести мову про основні відмінності МСФЗ відносно ПС(Б)О у сфері обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків, то можна виділити кілька ключових елементів, що характеризують дану різницю:

1. Класифікація грошових потоків – МСФЗ детально регламентують класифікацію потоків на операційні, інвестиційні та фінансові, а П(С)БО має спрощені вимоги, що можуть створювати різницю в підходах до групування облікових операцій.

2. Методи визначення операційного потоку: МСФЗ надає перевагу прямому методу визначення операційного грошового потоку, що забезпечує прозорість, тоді як П(С)БО допускає використання непрямого методу, що є поширеним у звітності українських підприємств.

3. Амортизаційні відрахування – у МСФЗ амортизація чітко відокремлюється як безготівкова стаття для оцінки реального cash flow, в той час як П(С)БО може трактувати її менш структуровано, знижуючи можливості функціонального порівняння показників амортизації між різними підприємствами.

4. Облік процентних платежів: за МСФЗ, проценти по кредитах можуть класифікуватися як в операційних, так і у фінансових потоках, в залежності від їх використання. В той же час П(С)БО більш жорстко прив'язує кредитні відсотки до фінансових потоків.

5. Звітність і розкриття інформації – МСФЗ висуває детальні вимоги до розкриття додаткової інформації щодо грошових потоків підприємства,

включаючи ризики ліквідності. П(С)БО у свою чергу має менші вимоги щодо деталізації, що може знижувати аналітичну інформативність бухгалтерської звітності.

Таким чином, приходимо до висновку, що функціональні відмінності між МСФЗ та П(С)БО у відображенні грошових потоків відображаються у підходах до класифікації, методів оцінки та вимог до звітності. При цьому МСФЗ більш орієнтовані на прозорість і глибокий аналіз cash flow, в той час, як П(С)БО є більш простішими, що може обмежувати якісне порівняння показників та загальну аналітичну глибину звітності українських підприємств з їх міжнародними аналогами.

Окремо варто відзначити японську систему організації обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків, яка є схожою до американської, проте характеризується надзвичайно високим рівнем автоматизації та інтеграцією з корпоративними інформаційними системами на основі дотримання японських стандартів фінансової звітності (Japanese GAAP), що поєднують національні особливості обліку з елементами МСФЗ. При цьому японські компанії використовують комплексні системи організації облікового процесу, у яких аналітика cash flow тісно пов'язана з плануванням бюджету підприємства та управлінням ризиками. Особливу увагу в даній системі приділяють прогнозуванню грошових потоків, що є критично важливим в умовах конкурентного ринку та призначено для забезпечення довгострокової фінансової стійкості компаній.

Специфічна особливість японського підходу до обліково-аналітичного забезпечення грошових потоків полягає у культурі корпоративної відповідальності, яка суттєво впливає на облік у фінансовій звітності. Така методика базується на сучасних вимогах інвесторів відносно сталого розвитку та прозорості бізнес-процесів. Водночас Японія постійно активно впроваджує інноваційні інструменти в обліково-аналітичну діяльність, включаючи штучний інтелект та аналіз великих даних, які використовуються для того, щоб

забезпечити ефективність управління грошовими потоками та знизити фінансові ризики суб'єкта господарювання.

Таким чином, приходимо до висновку, що міжнародні підходи щодо забезпечення обліку грошових потоків значно відрізняються залежно від економічного середовища, стандартів звітності та рівня технологічного розвитку. При цьому у економічно розвинутих країнах особливу увагу приділяють автоматизації облікових процесів та застосуванню міжнародних стандартів звітності. Бачимо, що у європейських країнах та США активно використовують комплексну аналітику для прогнозування ліквідності, а в Японії та інших азійських державах поширеною є інтеграція інноваційних технологій в обліковий процес. Загалом зарубіжний досвід свідчить про функціональні переваги системи адаптивного обліково-аналітичного забезпечення, спрямованого на покращення фінансової стійкості підприємств через ефективне управління грошовими потоками.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз галузі та економіко – організаційна характеристика підприємства

Досліджуваним у роботі підприємством є XXXXXXXX, основними видами діяльності якого є оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням, а також діяльність посередників у торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами, діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту, а також

надання рекламних робіт і послуг.

Оскільки торгівля деревиною є пріоритетним видом діяльності базового підприємства, нами проведено аналізування динаміки розвитку деревообробної галузі, яка за своєю значущістю посідає одне із провідних місць у господарському комплексі не лише України, а й більшості країн зарубіжжя. Значення деревообробної галузі в цілому та лісомисливського господарства зокрема важко переоцінити, що безпосередньо пояснює постійну увагу до неї провідних міжнародних організацій та європейського співтовариства.

Встановлено, що за 2017–2021 роки волинські лісгосподарські підприємства отримали майже 3,6 млрд. грн. доходу та 180 млн. грн. чистого прибутку.

За результатами аналізу різкий ріст прибутків волинських лісгосподарських підприємств відслідковується у 2018-2021 роках. Порівняно із 2013-м роком у 2018 загальний прибуток 25 підприємств зріс у майже чотири рази. А у 2021 р. порівняно із 2018 р. – ще у більш ніж п'ять разів.

Щодо базового підприємства зауважимо, що динаміку формування активів його балансу візуалізовано нами на рис. 2.1.

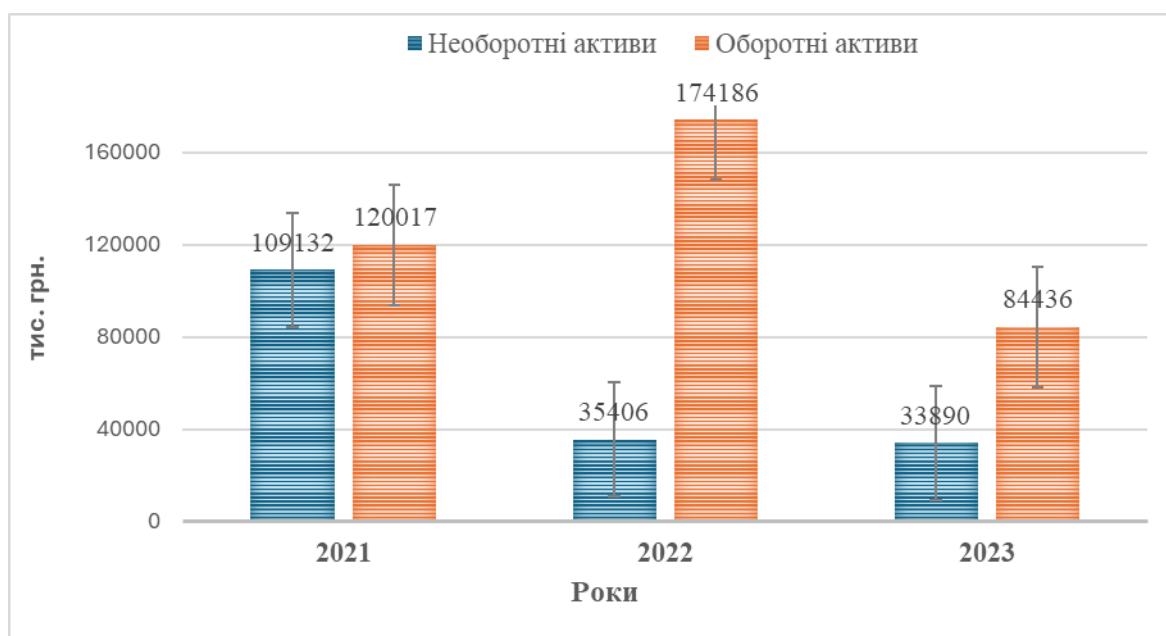

Рис. 2.1. Динаміка формування активу балансу на ХХХХХХХ у 2021 – 2023 роках, тис. грн.

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Результати аналізу якісного складу основних засобів базового підприємства подано нами в додатку А.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що коефіцієнт реальної вартості майна у 2021 році становив 0,47, у 2022 році – 0,17, у 2023 р. – 0,28, що свідчить про деяке покращення у роботі базового підприємства.

Зауважимо, що проведений нами аналіз господарської діяльності XXXXXXXX надає можливість зробити наступні висновки:

1). у 2022 р. відбувається зростання фондівіддачі, а у 2023 р. – зменшення, відповідно по рокам – 1,43, 3,65, 0,62, це свідчить про зменшення ефективності використання основних засобів;

2). фондомісткість знижується у 2022 р. порівняно з 2021 р. на 0,43, що свідчить про ефективність діяльності. Проте він починає зростати у 2023 р., де становить 1,62;

3). коефіцієнт приросту основних виробничих засобів у 2021 році становив 0,14, у 2022 році – 1,61, тобто зріс на 1,47. Проте у 2023 році відбулося значне зменшення цього означеного показника до 0,01.

4). індекс постійного активу з кожним роком має тенденцію до зростання (у 2021 році – 2,06, у 2022 р. – 3,44, у 2023 р. – 5,18). Зазвичай це свідчить про можливість покращення фінансового стану, але у досліджуваному випадку, це спричинено зменшенням джерел власних коштів.

Результати розрахунку показників фінансової незалежності для базового підприємства у аналізованому періоді подано нами у Додатку В.

Нами проведено аналітичне дослідження показників ліквідності та платоспроможності XXXXXXXX у досліджуваному періоді.

Аналіз ліквідності балансу базового підприємства за досліджуваний період в динаміці подано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Групування статей активу і пасиву балансу XXXXXXXX за ознакою ліквідності у 2021 – 2023 рр.

Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.	Надлишок (+) або нестача (-), тис. грн.
-------	-----------------	-------	-----------------	---

В	2021 рік	2022 рік	2023 рік	В	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
A-1	13024	11691	11601	П-1	28886	27150	7252	-15862	-15459	-4349
A-2	100443	162309	72754	П-2	89898	161932	104534	10545	377	31780
A-3	6 747	186	81,00	П-3	57475	10213	0	-50728	-10027	-81,00
A-4	109132	35406	33890	П-3	53087	10297	6540	56 045	25 109	-27350
Разом	229346	209592	118326	Разом	229346	209592	118326	X	X	X

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Результати розрахунку ліквідності та платоспроможності на основі відносних показників для базового підприємства подано у табл. 2.2.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає ту частину короткострокової заборгованості, яку підприємство може погасити у найближчий час. На кінець 2021 року базове підприємство може погасити лише 11 % короткострокової заборгованості, 2022 р. – лише 6 %, 2023 р. – 10 %, хоча в нормальних умовах ця величина дорівнює 20 – 50 %.

Таблиця 2.2

Відносні показники ліквідності та платоспроможності

XXXXXXX у 2021 – 2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення					
				2022 / 2021 рр.		2023 / 2022 рр.		2023 / 2021 рр.	
				Абсол.	Відн.	Абсол.	Відн.	Абсол.	Відн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,06	0,10	-0,05	-43,61	0,04	72,96	-0,01	-5,66
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,01	0,92	0,76	-0,09	-8,97	-0,16	-17,90	-0,25	-25,21
Коефіцієнт	0,96	0,92	0,76	-0,04	-3,66	-0,16	-17,91	-0,20	-21,33

швидкої (проміжної) ліквідності									
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,96	0,92	0,76	-0,04	-4,51	-0,16	-17,90	-0,20	-21,32
Коефіцієнт ліквідної платоспромо жності	0,68	0,87	0,76	0,19	28,15	-0,11	-13,18	0,08	11,08
Коефіцієнт забезпечення реалізації робочого капіталу	0,01	-0,12	-1,33	-0,13	-1307,51	-1,21	1009,57	-1,34	-13414,83
Маневреність робочого капіталу	-0,12	0,01	0,00	0,13	-106,13	-0,01	-80,62	0,12	-101,61

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Важливо, що коефіцієнт покриття надає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. У 2021 році його значення для базового підприємства становило 11,01, у 2022 р. – 0,92, у 2023 р. – 0,76, що є досить негативним для даного господарюючого суб'єкта.

За результатами дослідження встановлено, що у 2021 році коефіцієнт обороту дебиторської заборгованості для базового підприємства становив 1,66, у 2022 р. – 0,79, а у 2023 р. – 0,93. З даних розрахунків видно, що даний коефіцієнт за два останні роки менше одиниці, що свідчить про повільний оборот дебіторської заборгованості. З іншого боку, надання покупцям товарного кредиту є одним з інструментів стимулювання збуту, тому важливо знайти оптимальну тривалість кредитного періоду.

За результатами проведених розрахунків виявлено, що коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддачі) у 2021 році для базового підприємства становив – 1,43, у 2022 р. – 3,65, а у 2023 р. – 0,62. Таке суттєве зниження фондовіддачі у 2023 році свідчить про зменшення ефективності використання основних засобів підприємства.

Ефективність формування та використання прибутку базового підприємства можна охарактеризувати за допомогою комплексу відповідних розрахункових коефіцієнтів (Додаток Б).

Результати аналізу ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана для базового підприємства систематизовано в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Оцінка ймовірності банкрутства XXXXXXXX за 2021 – 2023 рр. відповідно до моделі Альтмана (1968 р.)

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Z-показник Альтмана	0,332	-0,049	-0,029
Ймовірність банкрутства	дуже висока ймовірність банкрутства	дуже висока ймовірність банкрутства	дуже висока ймовірність банкрутства

Оцінка ймовірності банкрутства XXXXXXXX за 2021 – 2023 рр. відповідно до моделі Альтмана (1983 р.)

Індикатори	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Z-показник Альтмана	0,900	0,858	0,721
Ймовірність банкрутства	висока	висока	висока

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Отже, інтегральний показник фінансового стану XXXXXXXX у 2021 – 2023 роках коливався в межах 0,332 – -0,029 (за моделлю Альтмана 1968 року), і в межах 0,900 – 0,721 (за моделлю Альтмана 1983 року).

За результатами проведених розрахунків нами виявлено, що ймовірність банкрутства XXXXXXXX є дуже високою (за першою моделлю), і високою (за другою моделлю) , що видно на основі проведеного аналізу за допомогою моделі прогнозування банкрутства Альтмана [43, 112].

Таким чином проаналізувавши показники, що характеризують ліквідність базового підприємства робимо висновок, що в загальному воно характеризується невисокою платоспроможністю, про що свідчать значення коефіцієнтів загальної та проміжної ліквідності. Підприємство відчуває суттєвий брак активів, які є найбільш ліквідними, про що свідчить значення

коефіцієнта абсолютної ліквідності. За результатами аналізу оборотності активів базового підприємства відслідковується тенденція щодо сповільнення його ділової активності.

2.2. Організація обліку грошових коштів на підприємстві

Метою обліку грошових коштів на базовому підприємстві є своєчасне, повне і достовірне визначення фактичного їх надходження і вибуття, пов'язане з будь-якою діяльністю даного господарюючого суб'єкта, а також контроль за їх використанням.

Важливо, що грошові кошти поділяються в залежності їх місцезнаходження, а саме: касова готівка, грошові кошти в банках, грошові документи.

На рис. 2.2. представлена загальна схема організації бухгалтерського обліку касових операцій на базовому підприємстві.

Рис. 2.2. Загальна схема організації бухгалтерського обліку касових операцій на базовому підприємстві

Примітка: побудовано на основі джерела: [6, 35].

Прийом та видачу готівкових грошей в касі здійснює касир. Він несе повну матеріальну відповідальність за забезпечення збереження виданих йому готівкових коштів та цінних паперів. Матеріальна відповідальність оформляється спеціальним договором за встановленою формою.

Важливою умовою побудови бухгалтерського обліку грошових коштів є оформлення кожної операції, що пов'язана з рухом коштів.

Касові операції на базовому підприємстві оформляються документами, типові міжвідомчі форми яких затверджені Мінстатом України за згодою з НБУ і Мінфіном України:

КО-1 «Прибутковий касовий ордер»;

КО-2 «Видатковий касовий ордер»;

КО-3 «Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів»;

КО-4 «Касова книга»;

КО-5 «Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей».

Прибуткові та видаткові касові ордери до передачі в касу ХХХХХХХХ реєструються бухгалтерією в журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів (форма № КО-3). Журнал реєстрації побудовано таким чином, що за його даними здійснюється контроль за цільовим призначенням готівки, отриманої і витраченої підприємством. Після реєстрації касові ордери передаються бухгалтером в касу підприємства для виконання.

На ХХХХХХХХ ведеться одна касова книга в національній валюті, яка пронумерована, прошнурована і опечатана мастичною печаткою. Кількість

аркушів в касовій книзі підтверджується підписами керівника і головного бухгалтера підприємства.

Кореспонденції рахунків щодо обліку готівки на XXXXXXXX у досліджуваному періоді систематизовано нами у Додатку Д (табл. Д.1).

На XXXXXXXX відкрито один поточний рахунок в банку. Цей рахунок підприємство відкрило для зберігання коштів і здійснення всіх видів операцій за цим рахунком відповідно до чинного законодавства України.

При готівкових розрахунках банківськими документами є грошові чеки та об'яви на внесок готівкою; у випадку безготівкових перерахувань - платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, розрахункові чеки, акредитиви, векселі.

Схематично процес організації обліку грошових коштів на XXXXXXXX на рахунках в банку систематизовано нами на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Загальний порядок обліку грошових коштів на рахунках в банку
Примітка: побудовано на основі джерела: [6, 402].

Важливо, що банк реєструє всі здійснені операції з надходження та списання коштів з поточного рахунку в спеціальній виписці з особового рахунку з доданням виправдовуючих документів. Таким чином, виписка – це фактично другий примірник особового рахунку підприємства, відкритого банком.

При внесенні грошових коштів на рахунок банку подається об'ява на внесок готівкою. Виправдовуючим документом при цьому є відмічена банком квитанція, яка заповнюється разом з об'явою на внесок готівкою.

Аналітичний облік наявності та руху грошових коштів на рахунках в банку у досліджуваному підприємстві здійснюється за виписками банку в розрізі кожного відкритого рахунку.

Кореспонденцію рахунків щодо обліку безготівкових операцій на ХХХХХХХ у базовому періоді систематизовано нами у Додатку Д (табл. Д.2).

Отже очевидно, що облік грошових коштів є важливою складовою системи фінансового обліку на ХХХХХХХ. Правильна організація обліку касових операцій є способом запобігання невідповідностей та розкрадань. Якісне документування руху коштів є умовою їх збереження та контролю. Таким чином, дотримання всіх правил та норм, відповідно до вимог Положення № 637 надасть можливість уникнути негативних ситуацій, пов'язаних із втратою коштів або ж порушенням закону внаслідок можливих протиправних дій працівників бухгалтерії чи каси.

2.3. Аналіз обсягу і структури грошових потоків підприємства

Аналіз руху грошових коштів підприємства починається з вивчення динаміки надходжень, видатків і формування чистого грошового потоку та передбачає його дослідження і класифікацію за видами господарської діяльності.

Нами проаналізовано динаміку обсягу і структури формування вхідного та вихідного грошових потоків базового підприємства (табл. 2.5).

За результатами аналізу табл. 2.5 встановлено, що у 2022 році спостерігалася тенденція до значного збільшення як вхідного, так і вихідного грошових потоків.

Таблиця 2.5

Динаміка обсягу і структури вхідного та вихідного грошових потоків на
ХХХХХХХ за 2021 – 2023 роки.

Показники	2021 рік		2022 рік		2023 рік	
	Сума, тис. грн.	Структура, %.	Сума, тис. грн.	Структура, %.	Сума, тис. грн.	Структура, %.
1	2	3	4	5	6	7
1. Надходження грошових коштів у тому числі:	165666	X	208115	X	148363	X
- надходження грошових коштів від операційної діяльності	165666	100,00	208115	100,00	148363	100,00
2. Видаток грошових коштів у тому числі:	166740	X	209448	X	149959	X
- видаток грошових коштів на операційну діяльність	166740	100,00	209448	100,00	149959	100,00

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Нами проаналізовано рух коштів від операційної діяльності протягом досліджуваного періоду на XXXXXXXX (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Аналіз руху грошових коштів XXXXXXXX від операційної діяльності за прямим методом у 2021 – 2023 рр.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення		
				2021\ 2022рр	2022\ 2023рр	2021\ 2023рр
1	2	3	4	5	6	7
1. Залишок грошових коштів на початок року	2517	1443	110	-1074	-1333	-2407
2. Надійшло грошових коштів	165666	208115	148363	42449	-59752	-17303
3. Спрямовано грошових коштів:	-	-	-	0	0	0
- на придбання товарів, оплату робіт та послуг	109286	82938	24694	-26348	-58244	-84592

Продовження табл. 2.6

- на оплату праці	47785	119330	121532	71545	2202	73747
- Витрати на відрядження		186		186	-186	0
- бюджет	5536	6768	3554	1232	-3214	-1982
- інші операційні витрати	4133	226	179	-3907	-47	-3954

Разом витрат	166740	209448	149959	42708	-59489	-16781
Залишок грошових коштів на кінець	1443	110	-1486	-1333	-1596	-43

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Важливо, що за станом руху грошових потоків можна робити комплекс висновків про якість управління підприємством.

Встановлено, що якість управління підприємством буде знаходитися на прийнятному рівні лише в тому випадку, якщо буде мати позитивне значення руху грошових коштів в результаті операційної діяльності.

За результатами проведеної оцінки якості управління підприємством залежно від структури грошових потоків встановлено, що на XXXXXXXX мають місце значні недоліки в системі управління грошовими потоками. Підприємство потребує збалансованості та залучення грошових потоків та їх поповнення для більш ефективного фінансування своєї діяльності та виходу з кризового становища.

Варто відмітити, що аналіз руху грошових коштів підприємств не повинен обмежуватися встановленням лише динаміки їх змін, а і виявляти чинники впливу, що спричинили відхилення.

З огляду на вище зазначене, ми вважаємо, що для досягнення підвищення якості аналізу ефективності руху грошових коштів доцільно використовувати модель факторного аналізу ефективності грошових потоків суб'єктів господарювання. Для розробки такої моделі нами побудовано детерміновану факторну систему у мультиплікативному вигляді.

Найбільший вплив на зміну показника ефективності мав коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів, причиною зменшення якого стало скорочення чистого грошового притоку на 5,17 %. Також можемо відмітити недостатню забезпеченість майбутніх грошових виплат поточними грошовими надходженнями, що скоротило результативний показник на 21,7 %.

Таблиця 2.7

Результати факторного аналізу коефіцієнта ефективності грошового потоку на

XXXXXXX за 2021 – 2023 рр.

Показник	Досліджуваний період, роки			Вплив фактора на зміну у 2022 р. до 2021 р.
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів	0,09442	0,03269	-0,67291	-0,00133
Коефіцієнт достатності для здійснення платежів	0,02148	0,01813	0,00630	-0,00011
Коефіцієнт забезпечення кредиторської заборгованості грошовими надходженнями	0,19537	0,09295	0,04519	-0,00031
Коефіцієнт інкасації дебіторської заборгованості	3,76315	3,29872	4,75734	-0,00003
Коефіцієнт ліквідності майбутнього грошового потоку	1,36013	3,26158	4,65171	0,00035
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,00203	0,00059	-0,00424	-0,00144

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Таким чином, динаміка коефіцієнта ефективності грошових потоків на базовому підприємстві у досліджуваному періоді має наступний вигляд (рис. 2.4).

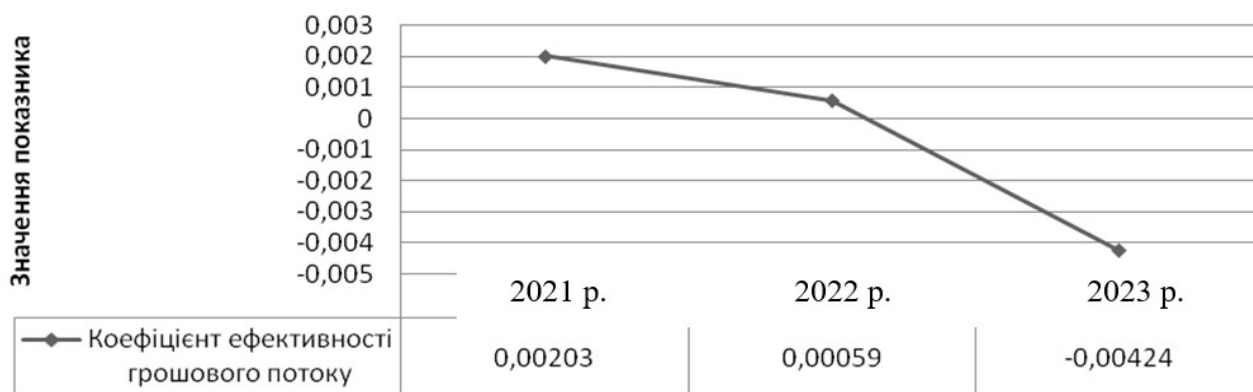

Рис. 2.4. Динаміка коефіцієнта ефективності грошового потоку для базового підприємства за 2021 – 2023 рр.

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

За результатами проведених розрахунків нами сформовано прогностичне рівняння щодо розрахунку прогнозного значення індикатора ефективності грошового потоку для досліджуваного підприємства:

$$y = 0,00007 + 0,00366t - 0,00170t^2$$

В підсумку з метою забезпечення візуалізації отриманих розрахункових показників, нами – відображено їх графічно (рис. 2.5).

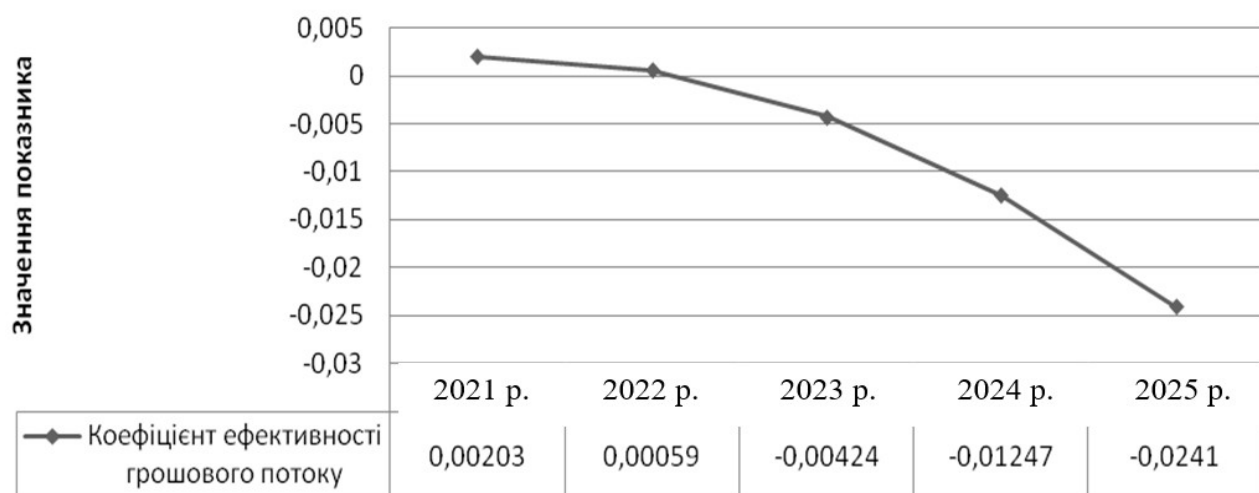

Рис. 2.5. Прогнозні значення індикатора ефективності грошового потоку для базового підприємства у 2024 – 2025 рр.

Примітка: побудовано на основі фінансової звітності підприємства

Отже, отримані прогнозні результати про ефективність грошових потоків досліджуваного підприємства на основі побудованого нами економетричного рівняння свідчать про тенденції до зниження ефективності діяльності базового суб'єкта господарювання.

Разом з тим, практичне застосування розробленої моделі з метою факторного аналізу ефективності грошових потоків дозволило нам виявити основні фактори впливу на їх ефективність, а також оцінити ступінь виявленого впливу.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Рекомендації щодо покращення аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства

Говорячи про необхідність вдосконалення існуючих підходів щодо аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства, необхідно відзначити, що вона зумовлена потребою підвищення ефективності обліково-аналітичної діяльності, яка є основою для стабільності та зростання в умовах сучасного ринку. При цьому управління грошовими потоками включає в себе не лише контроль надходжень і витрат, підтримання ліквідності та прогнозування фінансових потреб, а також оптимізацію обігових коштів. Водночас варто зауважити, що в даний час підприємства часто стикаються з ризиками, пов'язаними з нестабільністю ринку, коливанням попиту, зростанням вартості ресурсів тощо. При цьому удосконалене аналітичне забезпечення дозволяє більш швидко реагувати на зазначені виклики, пропонуючи інструменти для точнішого прогнозування та управління грошовими потоками суб'єкта господарювання.

Відзначимо також, що аналітика грошових потоків сприяє функціональній інтеграції системи стратегічного планування підприємств з повсякденними фінансовими операціями, що дає змогу вчасно виявляти можливості для здійснення інвестицій або економії коштів. А завдяки точному аналізу cash flow фінансові менеджери підприємств отримують більш детальні дані про джерела доходів і витрат, що дозволяє їх краще розуміти фінансові пріоритети і на цій основі здійснювати оптимізацію розподілу наявних ресурсів. Водночас удосконалення аналітичного забезпечення передбачає також впровадження сучасних технологій, які дозволяють оперативно обробляти великі обсяги інформації та здійснювати процес прогнозування з надзвичайно високою точністю.

Загалом такі підходи дозволяють підвищити гнучкість управління і полегшують прийняття рішень щодо кредитування, інвестування чи навпаки – проведення оптимізації витрат підприємства. Відтак, удосконалене аналітичне забезпечення допомагає виявляти фінансові ризики на ранніх етапах та дозволяє знизити їхній негативний вплив і забезпечити функціональну стійкість підприємства на ринку. Саме тому ефективне управління грошовими потоками, що реалізується шляхом покращення аналітики стає стратегічною перевагою, яка підтримує фінансову стабільність і забезпечує довгостроковий ефективний розвиток суб'єкта господарювання.

Оскільки концептуальне вдосконалення аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства передбачає необхідність покращення функціональної схеми обліково-аналітичного управління, то його наслідком повинне бути підвищення інтеграції облікових даних з аналітичною системою, що дасть змогу оптимізувати моніторинг і управління фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання. Практично це може бути реалізовано шляхом вдосконалення системи аналізу даних, а також вимагає уточнення функціональної спрямованості окремих елементів даної схеми, котрі являють собою складові системи управління підприємством.

Ще одним важливим аспектом при цьому виступає інтеграція функціональної схеми з системами планування та бюджетування підприємства, що створює єдину платформу для стратегічного та операційного управління грошовими потоками. Це дозволяє обліковцям-аналітикам забезпечити підтримку балансу між короткостроковими і довгостроковими фінансовими цілями суб'єкта господарювання на основі дотримання необхідного рівня ліквідності та рентабельності. При цьому важливо забезпечити гнучкість функціональної схеми для її адаптації до ринкових змін, що призведе до посилення стійкості підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. Відповідно, функціональна схема повинна бути розділена на дві гілки, пов'язані із загальногосподарськими та специфічними завданнями управлінської системи (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Функціональна схема обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства

Примітка: вдосконалено на основі джерела [10]

Як видно з рис. 3.1, головною перевагою специфічних директив управління грошовими потоками підприємства є саме їх функціональна здатність до чіткої регламентації руху коштів відповідно до стратегічних і операційних цілей підприємства, що призводить до зниження фінансових, інвестиційних та операційних ризиків, а також забезпечує оптимізацію ресурсного забезпечення. Такі директиви встановлюють правила для контролю надходжень і витрат та визначають пріоритетні напрями фінансування господарської діяльності, що сприяє підтримці ліквідності. Також вони підвищують прозорість фінансових операцій, забезпечуючи узгодженість у прийнятті рішень на всіх рівнях управління грошовими потоками.

Ще одним аспектом вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками є функціональна оптимізація самої системи управління, що необхідно для забезпечення фінансової стійкості та ефективного розподілу ресурсів суб'єкта господарювання. Завдяки такій оптимізації підприємство зможе підтримувати необхідний рівень ліквідності, що дозволить йому забезпечити безперервність операційної діяльності та своєчасного виконання зобов'язань (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Схема оптимізації процесу управління грошовими потоками підприємства

Примітка: власна розробка

Як бачимо, запропонована за даною схемою облікова стратегія управління грошовими коштами, спрямована на загальне збільшення надходжень і скорочення видатків, що надає підприємству ряд доволі важливих переваг.

Зокрема, такий підхід підвищує ліквідність, дозволяючи мати достатній обсяг коштів для покриття операційних витрат і непередбачених фінансових потреб. Відповідно, за рахунок оптимізації надходжень підприємство може зменшити свою залежність від зовнішніх джерел фінансування, що призведе до зниження витрат на обслуговування зобов'язань та покращить його фінансову стійкість. Крім того, зменшення видатків сприятиме підвищенню рентабельності, оскільки дозволить більш ефективно використовувати наявні ресурси.

З іншого боку, спрямованість на збільшення надходжень дає змогу суб'єкту господарювання не лише більш стабільно генерувати прибуток, але й сприяє інвестуванню у власний розвиток без ризику браку коштів. Відповідно, зменшення видатків забезпечує оптимізацію внутрішніх бізнес-процесів та знижує фінансові ризики, наслідком чого і є забезпечення більш стабільного грошового потоку. Тому завдяки зазначеним аспектам стратегії підприємство може більш ефективно здійснювати бюджетування та забезпечувати свою довгострокову конкурентоспроможність.

Таким чином, приходимо до висновку про необхідність вдосконалення самих завдань системи обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками, що обумовлюється зростаючими вимогами до точності та оперативності обліково-аналітичної інформації. Зокрема, сучасні ринки вимагають швидкого реагування на економічні зміни, тому традиційні підходи до обліку часто не забезпечують достатньої гнучкості та деталізації звітності. Тому саме концептуальне вдосконалення дозволяє краще адаптувати завдання обліку до зазначеної динаміки умов, наслідком чого стане розширення аналітичних можливостей для глибокого аналізу, оптимізації планування та контролю витрат підприємства. При цьому Розробка структурованих завдань повинна бути орієнтована на мінімізацію ризиків, пов'язаних з недооцінкою або переоцінкою грошових потоків, та ефективно управляти ресурсами (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Схема вдосконалення структурованих завдань обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства

Примітка: узагальнено на основі джерела [4]

Таким чином, приходимо до висновку щодо важливості модернізації підходів до аналізу грошових потоків для підвищення фінансової ефективності та стійкості підприємства. При цьому вдосконалення аналітичного забезпечення дозволяє забезпечити більш точне прогнозування грошових потоків, що є критично важливим для стратегічного планування та оптимізації використання ресурсів суб'єкта господарювання. Водночас акцент на інтеграції обліково-аналітичного забезпечення з системою управління грошовими потоками сприяє гнучкості та швидкості прийняття управлінських рішень. Тому саме такий підхід дозволить підприємству більш ефективно реагувати на

ринкові зміни, зберігаючи свою фінансову стабільність в умовах динамічного бізнес-середовища.

3.2. Шляхи удосконалення організації обліку грошових коштів на підприємстві

Вважаємо, що чітке окреслення проблематики щодо формування коректного обліково-аналітичного забезпечення грошових коштів та її оперативне вирішення є актуальними і важливими для базового підприємства, адже від достовірності та оперативності обліково-аналітичних показників залежить ефективність та результативність діяльності підприємства.

Серед існуючої обліково-аналітичної проблематики щодо відображення руху та наявності грошових коштів на базовому підприємстві, на нашу думку, доцільно виділити:

- 2). правильне відображення грошових потоків у фінансовій звітності базового підприємства;
- 3). організація внутрішнього контролю за процесом збереження та використання грошових коштів;
- 4). оптимізація надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналітичного дослідження отриманих і втрачених вигод від проведених заходів;
- 5). повнота та своєчасність відображення в обліково-аналітичній системі базового підприємства руху грошових коштів та формування грошових потоків.

Побудова належної системи бухгалтерського обліку грошових коштів передбачає правильність здійснення й відображення всіх етапів їх руху, починаючи з нормативно-правових вимог, заповнення первинних документів, узагальнення та систематизації інформації в регістрах і завершуючи складанням звітності [48, 64-66].

З розвитком науково-технічного прогресу актуальним стає питання про

необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів. Це забезпечує автоматизацію облікового процесу, високу точність облікових даних, підвищення продуктивності праці облікових працівників тощо. Виходячи із актуальності цього питання, нами було детальніше розглянуто автоматизацію облікового процесу на базовому підприємстві, його переваги, та принципи ведення. В підсумку узагальнимо, що технологія організації обліку в умовах функціонування АРМ бухгалтера містить три основні етапи (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Етапи технології організації обліку на підприємстві в умовах функціонування АРМ бухгалтера

Примітка: узагальнено на основі джерела [38].

В умовах функціонування автоматизованої системи обробки облікової інформації працівники бухгалтерії виконують наступні роботи, зв'язані зі здійсненням інформаційних функцій бухгалтерського обліку:

- збір, реєстрація і передача вихідних даних по первинному обліку зроблених господарських операцій, оформлених бухгалтерським апаратом;
- участь у зборі, реєстрації і передачі даних по первинному обліку господарських операцій, чинених і оформлюваних в окремих підрозділах підприємства;
- аналіз і коректування первинної інформації;
- підготовка і коректування нормативно-довідкової інформації на машинних носіях;
- автоматизований контроль введеної інформації;
- одержання інформації в регламентному і нерегламентному режимах;
- контроль на предмет повноти і вірогідності отриманої інформації;
- виявлення помилок і неточностей в обліковій інформації і її коректуванні;
- контроль правильності складання періодичної і річної звітності;
- видача працівникам підприємства довідок і роз'яснень по розрахунках і господарських операціях на основі наявного інформаційного фонду системи обліку, контролю й аудиту;
- відображення інформації для архівного збереження.

Важливо, що на сучасному етапі з'явилися умови для автоматичного сприйняття і реєстрації первинних даних на електронних засобах автоматизації, що забезпечують швидке введення первинної інформації й обробку її на великих швидкостях.

В реаліях сучасності досить значного розповсюдження та впровадження у господарську діяльність набувають розрахунки за допомогою дистанційного обслуговування банками підприємств. Це сприяє оперативному веденню підприємством своїх рахунків у банку та обміну технологічною інформацією,

визначеною в договорі між підприємством і банком.

Дистанційне обслуговування може здійснюватися за допомогою систем «клієнт-банк», «клієнт-Internet-банк», «телефонний банкінг» тощо. Юридичною підставою для роботи підприємства за допомогою роботи дистанційного обслуговування і оброблення банком дистанційних розпоряджень підприємства є договір про розрахунково-касове обслуговування.

Системи типу «клієнт-банк», «клієнт-Internet-банк», «телефонний банкінг» на підставі дистанційних розпоряджень підприємства можуть виконувати функції надання інформаційних послуг згідно з переліком, що зазначений в договорі між банком та клієнтом, здійснення операцій за рахунком клієнта.

Відповідальні особи платника, які вповноважені розпоряджатися рахунком і на законних підставах володіють особистим ключем, від свого імені або за дорученням особи, яку представляють, накладають підписи під час створення електронного розрахункового документа.

Під час використання систем «Клієнт-банк», «Клієнт-Internet-банк» банк щоденно роздруковує реєстр електронних розрахункових документів, які відправлені підприємством. Реєстр має обов'язково містити відомості про дату і час подання власником рахунку електронних розрахункових документів до банку. Реєстр засвідчується підписом відповідального виконавця банку і відбитком штампа банку та підшивається до документів дня як первинний документ, що надійшов від підприємства до банку. Електронні розрахункові документи, які відправлені підприємством, щоденно архівуються і зберігаються в банку протягом установленого строку.

Після отримання від банку виписки з рахунку підприємство складає реєстр електронних розрахункових документів, які відправляються в банк каналами зв'язку і приймаються банком для оплати [63, 103-105, 118-120].

Отже, діяльність кожного господарюючого суб'єкта прямо залежить від правильної організації обліково-аналітичного забезпечення грошових коштів, адже основу діяльності підприємства складають операції, які пов'язані з рухом

грошових коштів та формування грошових потоків. Важливо, що достатня ефективність організації обліку грошових коштів забезпечує їх раціональний розподіл та використання, а тому – сприятиме налагодженню успішної та результативної грошово-фінансової діяльності базового підприємства.

3.3. Використання сучасних інформаційних технологій для раціоналізації процесу внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві

В сучасних умовах однією з головних заповорок ефективності здійснення обліково-аналітичної діяльності на підприємстві є автоматизація усіх її складових. Практично це проявляється у використанні сучасних інформаційних технологій для раціоналізації процесу внутрішнього контролю грошових коштів, що забезпечується прагненням до підвищення ефективності управління фінансами та оптимізації ресурсів підприємства. Як відомо, традиційні методи контролю за грошовими потоками потребують значних витрат часу та ресурсів, а також можуть бути недостатньо точними в умовах швидких ринкових змін. Водночас, сучасні інформаційні технології забезпечують ефективну автоматизацію обліково-аналітичних процесів, що дозволяє в реальному часі відстежувати надходження та витрати грошових коштів, оперативно виявляти відхилення від планових показників і за потреби приймати коригуючі управлінські рішення.

Однією з ключових переваг в даному аспекті є функціональна здатність програмних комплексів забезпечувати централізований контроль і інтеграцію аналітичних даних з різних відділів підприємства, що підвищує прозорість і точність обліку. Зокрема, використання ERP-систем дозволяє ефективно здійснювати автоматизацію процесів контролю, знижуючи ризики помилок і підробок завдяки надійним алгоритмам перевірки та верифікації даних. Також технології аналітики великих даних сприяють підвищенню точності

прогнозування грошових потоків, що дозволяє ще на ранніх етапах виявляти потенційні загрози ліквідності.

У свою чергу, використання інформаційних технологій у внутрішньому контролі грошових коштів сприяє підвищенню безпеки, оскільки сучасні системи містять інструменти для запобігання несанкціонованому доступу та забезпечення конфіденційності фінансових даних. Це особливо актуально в сучасних умовах цифровізації, коли підприємства стають вразливими до мережових загроз. Автоматизовані системи при цьому дозволяють налаштувати багаторівневу авторизацію, що обмежує доступ до конфіденційних аналітичних даних лише для уповноважених осіб і знижує ризик втрати фінансової інформації.

Таким чином, використання сучасних інформаційних технологій у процесі внутрішнього контролю грошових коштів забезпечує підприємству більш ефективне управління його фінансовими ресурсами, дозволяє підвищити точність, швидкість і безпеку облікових операцій завдяки оптимізації внутрішніх процесів і підвищенню прозорості фінансових операцій.

На практиці найбільш широко для автоматизації процесу внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві використовуються ERP-системи, що обумовлюється їхньою здатністю централізувати фінансові операції, що підвищує ефективність управління грошовими потоками. У межах ERP-систем грошові потоки контролюються в реальному часі, що дозволяє відстежувати рух коштів, своєчасно ідентифікувати відхилення та уникати касових розривів. Це особливо важливо для забезпечення ліквідності та стабільного функціонування підприємства, оскільки ERP-системи інтегрують всі фінансові дані, об'єднуючи різні підрозділи й автоматично оновлюючи інформацію. Таким чином, аналітики отримують доступ до актуальних даних про надходження та витрати, що дозволяє здійснювати точний контроль за обігом грошових коштів і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Однією з ключових переваг ERP-систем є можливість автоматизації будь-яких операцій, пов'язаних з обробкою рахунків, виставленням платежів та

управління заборгованістю. Зокрема, ERP-системи дозволяють налаштувати автоматичні сповіщення для контролю за строками оплати, а також нагадування про обов'язкові виплати, що забезпечує своєчасне виконання фінансових зобов'язань. Крім того, завдяки автоматизованим алгоритмам перевірки ERP-системи сприяють мінімізації ризиків у звітності, зокрема виявляючи неточності або незаплановані витрати.

В практичному аспекті ERP-системи інтегрують аналітичні інструменти для прогнозування грошових потоків, що сприяє прийняттю проактивних рішень, пов'язаних з розподілом ресурсів або залученням додаткового фінансування у випадках потенційного дефіциту коштів. Аналіз грошових потоків у режимі реального часу дає змогу підвищити точність прогнозів, а також вчасно реагувати на ризики, підтримуючи фінансову стабільність. Саме завдяки ERP-системам підприємство також може вдосконалювати внутрішній аудит, оскільки всі транзакції відображаються в одній системі, що спрощує процеси перевірки та аналізу фінансових операцій (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Пропонована до впровадження структура ERP-системи для управління грошовими потоками підприємства

Примітка: власні узагальнення

Як бачимо, ERP-системи дозволяють підприємству посилити контроль над грошовими коштами, забезпечити оперативність і прозорість фінансових операцій, що позитивно впливає на загальну ефективність управління грошовими потоками.

Ще одним ефективним інструментом автоматизації управління грошовими потоками в даний час виступає система QuickBooks, яка допомагає раціоналізувати процес внутрішнього контролю грошових коштів на підприємстві завдяки своїй здатності автоматизувати та спростити облік фінансових операцій. Цей інструмент забезпечує комплексний контроль над грошовими потоками, дозволяючи в реальному часі відстежувати надходження, витрати, управління рахунками та дебіторсько-кредиторською заборгованістю. При цьому завдяки автоматичному запису всіх транзакцій QuickBooks зменшує ймовірність помилок, покращуючи точність облікових даних і забезпечуючи прозорість фінансових процесів (рис. 3.6).

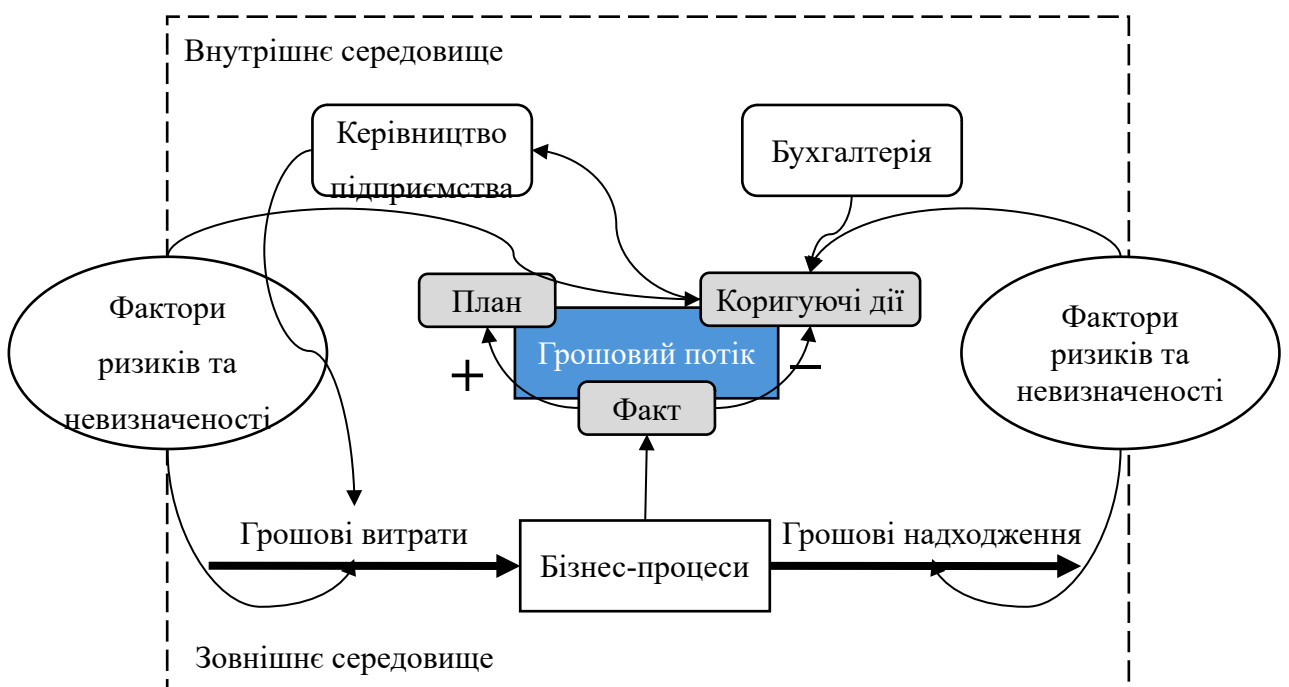

Рис. 3.6. Пропонована до впровадження система управління грошовими потоками підприємства на основі QuickBooks

Примітка: узагальнено на основі джерела [1]

Як бачимо, з функціональної точки зору обліковця-аналітика QuickBooks надає зручні інструменти для контролю за рахунками, що допомагає підприємству уникати касових розривів і підтримувати свою ліквідність. Оскільки дана система орієнтована на формування фінансових та облікових звітів про рух грошових коштів, то це дозволяє аналітикам отримувати своєчасну інформацію про стан грошових потоків і вчасно приймати обґрунтовані рішення щодо управління ними.

Ще одним важливим елементом інформаційних технологій, який повинен використовуватися на сучасних підприємствах є аналітична система Power BI, яка забезпечує глибокий аналіз грошових потоків підприємства завдяки своїм можливостям для обробки великих обсягів даних, гнучкій візуалізації та можливостям інтерактивної аналітики. Даний інструмент дозволяє ефективно інтегрувати фінансові дані з ERP-систем, бухгалтерських аналітичних програм та онлайн-банкінгу, об'єднуючи їх в єдину платформу для аналізу грошових потоків. Завдяки цьому обліковці-аналітики можуть отримувати вичерпну інформацію про всі аспекти руху коштів – операційні, інвестиційні та фінансові потоки, що є основою для прийняття та обґрунтування рішень щодо управління ліквідністю.

Необхідно зазначити, що Power BI підтримує функцію дашбордів (рис. 3.7), де можна налаштувати відображення ключових показників грошових потоків, таких як надходження, витрати, дебіторська й кредиторська заборгованість, чистий грошовий потік тощо. Це дає змогу ефективно відслідковувати стан грошових потоків у режимі реального часу та оперативно реагувати на зміни для забезпечення ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Крім того, Power BI має інструменти для прогнозування, які дозволяють будувати сценарії на основі статистичних даних та передбачати потенційні ризики, що можуть формуватися у бізнес-середовищі.

Також завдяки потужним інструментам візуалізації Power BI робить аналіз грошових потоків більш наочним, спрощуючи виявлення тенденцій, аномалій або сезонних коливань. Інтерактивні звіти дозволяють деталізувати

дані до рівня окремих транзакцій, що допомагає аналітикам глибше розуміти джерела та напрями руху коштів. Доступні ж інструменти фільтрації та сегментації облікових даних дозволяють проводити аналіз за різними критеріями, наприклад, за підрозділами або регіонами діяльності компанії, що є корисним для великих підприємств із розгалуженою структурою.

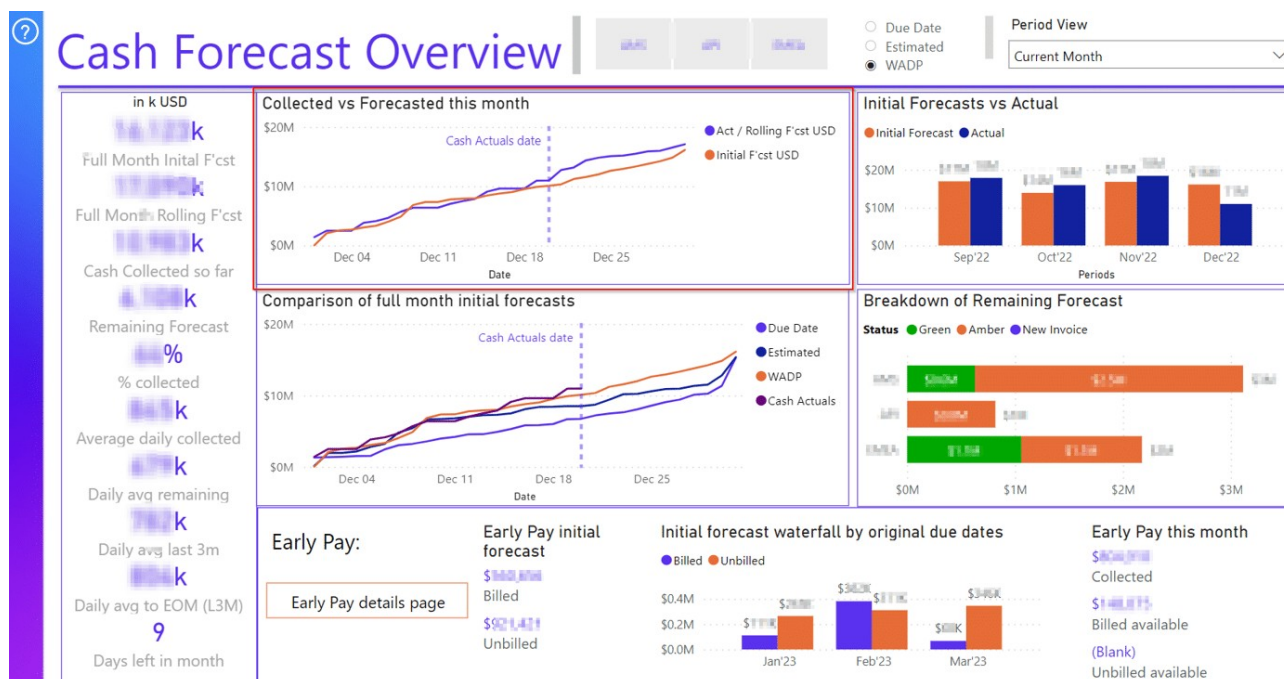

Рис. 3.7. Дашборд прогнозування грошових потоків підприємства за допомогою інформаційної панелі Power BI

Примітка: побудовано на основі джерела [19]

Отже, оскільки Power BI підтримує інтеграцію з інструментами штучного інтелекту, то це дозволяє формувати прогнозні моделі для грошових потоків, враховуючи різні економічні фактори, включаючи їх флуктуацію. Відповідно, застосування даного програмного рішення допомагає керівництву підприємства не лише відстежувати поточний стан грошових потоків, але й є основою для планування майбутніх фінансових стратегій суб'єкта господарювання.

Таким чином, приходимо до висновку, що впровадження сучасних цифрових та інформаційних технологій дозволить базовому підприємству значно підвищити ефективність його фінансового управління та облікової аналітики. Застосування таких інструментів автоматизації, як ERP-системи,

Power BI та QuickBooks, дозволяють централізувати контроль, знижувати ризики помилок і покращувати точність аналізу. Завдяки інтеграції великих даних та автоматичному прогнозуванню підприємство зможе приймати більш обґрунтовані рішення, що дозволить підвищити ефективність функціонування обліково-аналітичної служби в цілому.

ВИСНОВКИ

1. Грошові кошти підприємства – це активи в найбільш ліквідній формі, які можуть бути використані для здійснення розрахунків та покриття зобов'язань. Вони включають наявні гроші в касі, на банківських рахунках, а також еквіваленти грошових коштів, такі як короткострокові депозити або високоліквідні цінні папери, які легко можна конвертувати в гроші.

Разом з тим, грошові потоки підприємства – це рух грошових коштів, який відбувається внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Грошові потоки відображають, звідки надходять кошти та на що вони витрачаються, демонструючи зміну залишків грошових коштів за певний період. Грошові потоки є показником фінансової активності підприємства і дозволяють оцінити його здатність генерувати кошти для покриття витрат, погашення боргів та здійснення інвестиційної діяльності.

Важливість правильного та ефективного налагодження обліку грошових коштів та аналізу грошових потоків безпосередньо впливає на забезпечення стабільного фінансового стану, ліквідності та платоспроможності будь-якого підприємства. Грошові кошти є основним елементом, що дозволяє суб'єкту господарювання здійснювати операційну діяльність, виконувати фінансові зобов'язання та інвестувати в розвиток.

2. Оцінюючи в сукупності загальний фінансовий стан базового підприємства необхідно зазначити, що на XXXXXXXX у досліджуваному періоді збільшується залежність від зовнішніх джерел фінансування та відповідно зменшується питома вага власних джерел у фінансуванні підприємства, це в свою чергу призводить до зростання суми позикових обігових коштів. Також поза межею норми перебувають більшість показників фінансової стійкості при чому спостерігається стійка тенденція до їх дестабілізації.

Оскільки більшість показників ліквідності і платоспроможності базового підприємства не відповідають нормативним значенням, тому й безпосередньо його платоспроможність знаходиться на досить низькому рівні.

3. В загальному, при проведенні аналізу ділової активності XXXXXXXX було виявлено значні її коливання у 2021 – 2023 роках, при чому цим коливанням притаманна тенденція до зниження, що свідчить про певне падіння ефективності діяльності базового підприємства.

Таким чином, XXXXXXXX у досліджуваному періоді є збитковим із низьким рівнем рентабельності. Проаналізувавши основні показники господарської діяльності, було виявлено, що найбільший рівень прибутковості та рентабельності для базового підприємства мав місце у 2021 році, а найменший – у 2023. Вважаємо, найбільше вплинули на таку динаміку показників рентабельності базового підприємства певні зовнішні фактори.

4. Проведений аналіз грошових потоків XXXXXXXX свідчить про те, що протягом 2021 – 2023 років певну тенденцію виявити досить складно – спостерігається коливання від незначного збільшення, а далі – зменшення як вхідних, так і вихідних грошових потоків.

Основним і єдиним джерелом формування цих потоків протягом аналізованого періоду є операційна діяльність, яка забезпечувала у 2021 – 2023 роках 100 % формування вхідного та вихідного грошових потоків. Руху грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності на XXXXXXXX протягом аналізованого періоду не спостерігалось.

5. Можна зробити висновок, що удосконалення аналітичного забезпечення управління грошовими потоками є ключовим для підвищення фінансової ефективності та стійкості підприємства. Інтеграція облікових даних з аналітичними системами дозволяє створити єдину інформаційну платформу, що сприяє узгодженості управлінських рішень та підвищенню точності прогнозування грошових потоків. Це надає змогу підприємству швидше реагувати на зміни ринку та адаптувати свої фінансові стратегії до нових умов.

6. Застосування сучасних інформаційних технологій підвищує точність

обробки великих обсягів даних, що допомагає краще розуміти структуру доходів і витрат, виявляти фінансові ризики на ранніх етапах та підвищувати прозорість фінансових операцій. Такий підхід сприяє оптимізації ресурсів, зниженню витрат на обслуговування зобов'язань та забезпеченню стабільного грошового потоку, що є важливим для підтримки ліквідності та безперервності операційної діяльності підприємства.

7. Запровадження повної автоматизації обліку дозволяє підвищити точність даних, прискорити обробку інформації та зменшити навантаження на бухгалтерський персонал, що сприяє покращенню управління фінансовими ресурсами підприємства.

Використання сучасних систем дистанційного банківського обслуговування, таких як «Клієнт-банк» та «Клієнт-Internet-банк», забезпечує швидший і безпечніший обмін інформацією між підприємством та банком, що оптимізує управління грошовими потоками.

Застосування електронного документообігу та автоматизованих систем контролю дозволяє зменшити помилки у веденні обліку, прискорити підготовку звітності та забезпечити надійність збереження даних.

8. ERP-системи відіграють важливу роль у централізації обліку та контролю грошових потоків. Вони інтегрують фінансові дані з різних відділів, забезпечуючи актуальність, точність та прозорість інформації, що дозволяє швидше реагувати на фінансові зміни та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Захист даних є важливою складовою автоматизованих систем, оскільки сучасні інформаційні технології забезпечують інструменти для запобігання несанкціонованому доступу, що підвищує безпеку фінансових операцій та зменшує ризик втрати конфіденційної інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біленко Д. В. Системний підхід до управління грошовими потоками підприємства в умовах ризиків та невизначеності. *Фінанси, облік, банки*. 2017. №1(22). С. 46-54.
2. Брейт К. О., Бунда О. М. Особливості аналізу грошових коштів на підприємстві. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених*. Київ : КНУТД, 2021. С. 222–224.
3. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: навчальний посібник. Житомир : Рута, 2003. 680 с.
4. Гарасим П. М., Хомин П. Я., Журавська Г. Г. Курс фінансового обліку. Київ : Знання, 2007. 566 с.
5. Грилицька А. В., Береза С. Л. Грошові потоки і оцінка рівня ліквідності та платоспроможності підприємств торгівлі. *Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах конкурентного середовища: тези доповідей Всеукраїнської наук.-практичної конференції*. Харків : ХДУХТ, 2020. С. 41-42.
6. Дзямулич М. І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі. *Економічні науки. Серія «Облік та фінанси»*. 2010. №7(25). Ч4. С. 181-185.
7. Ємельянова Ю., Циган Р. 2020. Удосконалення організації обліку грошових коштів як складової монетарних активів. *Молодий вчений*. №5(81). С. 159-162.
8. Жидєєва Л. І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою) : навчальний посібник. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 178 с.
9. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів : Львівська політехніка, 2011. 844 с.

10. Загородній А. Г., Яремко І. Й. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: підручник. Львів : Львівська політехніка, 2020. 320 с.

11. Ільчук А. Сутність грошових коштів та значення їх обліково-аналітичного забезпечення в управлінні діяльністю підприємства. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, здобувачів освіти* (21 листопада 2024 р.). С. 81-82.

12. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

13. Касич А., Циган Р. Концепція обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками. *Облік і фінанси*. 2017. №3. С. 28-37.

14. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2002. 496 с.

15. Кемарська Л. Г., Сальник А. В. Сутність та класифікація грошових коштів та грошових потоків підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2021. №4(34). С. 53-57.

16. Кирилюк Є. М., Руденко М. В., Гаряга Л. О., Дзямучич М. І. Суспільні ефекти цифрової трансформації економіки України. *Вісник Черкаського національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 27(1-2). С. 98-104.

17. Козаченко А. Ю. Комплексний підхід до організації та методів проведення аудиту грошових коштів підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9057> (дата звернення: 11.11.2024).

18. Колісник О. П., Замогильна А. В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Modern economics*. 2018. №10. С. 60-65.

19. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Фінансовий облік : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

20. Краменко В. І., Холод Б. І. Управління ресурсами підприємства: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 88 с.
21. Краменко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 520 с.
22. Литвин І. С., Іващенко А. І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Інвестиції: практика та досвід*. №2. С. 51-56.
23. Майборода О. Є., Майборода О. В., Реплюк О. В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. №10. С. 305-309.
24. Маркіна І. А. Менеджмент підприємства. Київ : Вища школа, 2000. 76 с.
25. Матюха М. М., Беляк А. П. Організація обліку грошових коштів при використанні інформаційних технологій. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. №15(95). Т. 2. С. 20–24.
26. Мінц О. Ю., Сідельов П. А. Моделювання грошових потоків в електронних платіжних системах у режимі реального часу. *Економічний простір*. 2022. №178. С. 83-88.
27. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз : підруч. для студентів ВНЗ. Київ : КНТЕУ, 2014. 535 с.
28. Нікбахт Е., Гропеллі А. Фінанси. Київ : Основи, 1993. 383 с.
29. Огляд банківського сектору, листопад 2021 року. *Національний банк України* : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-listopad-2021-roku> (дата звернення: 12.11.2024).
30. Очеретько Л. М., Харьковська О. В. Удосконалення обліку грошових коштів. *Ефективна економіка*. 2021. № 12.
31. Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч.-метод, посібник для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2010. 388 с.
32. Писаренко Т. М. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. №4. С. 507-515.

33. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. Львів: Видавництво ННБК «АТБ», 2020. 440 с.
34. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ : КНЕУ, 2005. 536 с.
35. Попітіч Т. В., Озеран Н. М. Інвентаризація в торговельних підприємствах споживчої кооперації та аспекти відображення в обліку її результатів. *Торгівля, комерція, підприємництво*. 2020. №11. С. 215-221.
36. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. Київ : Знання, 2008. 630 с.
37. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с.
38. Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Інструкція від 29 липня 2022 р. №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22> (дата звернення: 12.11.2024).
39. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Положення НБУ від 29 грудня 2017 р. №148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 12.11.2024).
40. Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків : Інструкція від 29 липня 2022 р. №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22> (дата звернення: 12.11.2024).
41. Радіонова Н. Й., Окончук А. Р. Управлінський аспект обліку грошових коштів підприємства. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку*: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Т. 2. Київ : КНУТД, 2022. С. 212–215.
42. Радіонова Н. Й., Пустогвар К. В. Методичні засади обліку грошових коштів та їх відображення в звітності підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. №. 11(145). С. 36-40.

43. Роганова Г. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства. *Економічний дискурс*. 2021. №3-4. С. 128-138.
44. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 258 с.
45. Сілівончик О., Скрипник, М. Організація обліку та методика аудиту грошових коштів на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2021. №29.
46. Співак С., Панчишин Д., Скочиляс М., Яремчук К. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. №2(25). С. 113-119.
47. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 224 с.
48. Стащук О. В., Хандучка А. М. Грошові потоки підприємства: суть та необхідність управління. *Молодий вчений*. 2014. №6(9). С. 45-47.
49. Степаненко О. І., Грошові кошти в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Регіональна економіка та менеджмент*. 2021. №.31(1). С. 91-98.
50. Фартушняк О., Часовнікова Ю. Облікова ідентифікація грошей у суб'єктів господарювання в умовах цифровізації. *Економічний аналіз*. 2023. №33(1). С. 164-171.
51. Фрундіна Л. І., Артюх О. В. Вдосконалення процесу інвентаризації шляхом застосування комп'ютерних технологій. *International scientific e-journal АУГОΣ*. 2020. №16.
52. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Стратегічний управлінський облік в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 74. №1. С. 61-67.
53. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Сучасні інформаційні та комунікаційні технології в професійній діяльності у системі нових тенденцій цифровізації економіки. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*. 2021. Випуск 18 (71). С. 248-255.
54. Шматковська Т. О., Дзямулич М. І. Цифровізація економіки та її трансформаційний вплив на розвиток стратегічного управлінського обліку. *Економічний форум*. 2022. №2. С. 95-100.

55. Algieri B., Aquino A., Succurro, M. The Impact of Cash-Flow and the Main Components of the Capital Structure on Innovative Performances of European Firms. *Review of Economics and Institutions*. 2020. Vol. 11(1-2).

56. Beladi H., Deng J., Hu M. Cash flow uncertainty, financial constraints and R&D investment. *International Review of Financial Analysis*. 2021. Vol. 76. Art. 101785.

57. Case Study: Cash flow forecasting with Power BI dashboard. URL: <https://www.ifinancedirector.co.uk/case-study-cash-flow-analysis-and-forecasting-with-ireport/> (дата звернення 12.11.2024)

58. Elgebeily E., Guermat C., Vendrame V. Managerial optimism and investment decision in the UK. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*. 2021. Vol. 31. Art. 100519.

59. Langston J. «You can actually feel like you're in the same place»: Microsoft Mesh powers shared experiences in mixed reality. URL: <https://news.microsoft.com/innovation-stories/microsoft-mesh/> (дата звернення: 12.11.2024).

60. Toudas K., Goula A., Menexiadis M., Boufounou P., Garefalakis A. Cash Flow Analysis Based on International Accounting Standards (IAS): A Critical Evaluation. *Theoretical Economics Letters*. 2022. Vol. 12(5). Pp. 1362-1377.

61. Tsuji C. Does EVA beat earnings and cash flow in Japan?. *Applied Financial Economics*. 2006. Vol. 16(16). Pp. 1199-1216.